

Пустовіт Інна – магістрант факультету іноземної філології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Мисик Ірина Георгіївна – доктор філософських наук, професор, декан факультету української філології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

КОНЦЕПТ «ШЛЮБ» У СВІДОМОСТІ АНГЛОМОВНИХ НОСІВ

Дана робота являє собою опис змісту концепту «шлюб», представлене в англійській мові словом «marriage» та вербальних характеристик цього концепту з метою виявлення особливостей світогляду англомовних країн, а також їхнього культурного надбання. Поняття «концепт» досліджується в різних дисциплінарних й культурних контекстах, що відбивається на специфіці розглянутих проблем.

Концепти виникають у процесі побудови інформації про об'єкти та їх властивості. Ця інформація може включати відомості про об'єктивний стан справ у світі. У свідомості людей, які належать тому чи іншому національному колективу, формується та передається із покоління в покоління свій образ (картина) світу.

Проблеми концепту були розглянуті такими науковцями як Ю. Степанов, В. Красних, І. Голубовська, В. Маслова, С. Карасик, С. Ляпін та ін. Загалом вони розглядають концепти в певному етноментальному ракурсі. Вони типологізують концепти у плані універсальності та специфічності. Вважається, що універсальні концепти мають наднаціональну специфічність. І сприймаються носіями всіх народів однаково. Специфічними називають такі концепти, які втілюють особливості менталітету тієї чи іншої культури, і вважається, що саме вони втілюють особливості менталітету національної культури.

На наш погляд, теза про універсальність концепту є досить сумнівною, оскільки ми вважаємо, що жоден концепт не сприймається кожною людиною однаково та не викликає у свідомості людей кожного етносу однакових асоціацій. Це пояснюється тим, що кожен етнос в процесі історичного розвитку набуває певного почуттєвого, соціального, релігійного досвіду, що значною мірою впливає на формування уявлень людей про об'єктивну реальність і зумовлює той факт, що представники різних культур мають по різному інтерпретувати навіть ті концепти, які на перший погляд можуть видаватися універсальними. Аналіз цих особливостей допоможе глибше зрозуміти особливості менталітету англомовних країн.

В контексті вище сказаного можна зробити наступні твердження:

1. Концепт marriage має статус універсальної ментальної моделі, що виявляється в двох аспектах: загальнолюдському (предшлюбна поведінка, укладення шлюбного союзу, система властивих відносин, розірвання шлюбу) і етнічному. Так, англійська мовна свідомість концептуалізує шлюб як основу сім'ї, що володіє моральним впливом і є ціннісним орієнтиром, незважаючи на те, що в сучасному суспільстві констатується зниження цінності шлюбу як офіційно зареєстрованого сімейного союзу чоловіка і жінки, а американці вважають, що шлюб, перш за все, є союз двох партнерів, оформлений відповідно до закону і традиціями, або спільне проживання партнерів. Прикладом цього може слугувати ряд фразеологічних одиниць: tie the marriage knot – одружити, відправити шлюбний обряд; take 'for better for worse' – одружитися, ділити разом і щастя і прикрощі; please one's eye and plague one's heart – вийти заміж з розхрахунку, всупереч почуттям; to hang up one's hat (in somebody's house) – одружитись і поселитися у дружини; to be married over the anvil – таємне вінчання.

2. Концепт *marriage* є багатоплановим ментальним утворенням, що характеризується системою структурно- змістовних зв'язків з іншими концептами (любов – *love*, весілля – *wedding*, наречений – *bridegroom*, розлучення – *divorce*, зобов'язання – *commitment* і ін .) і включає етнокультурні компоненти (*marriage license, vows, engagement*).

3. Етнокультурний зміст концепту *marriage* зумовлен етнічними стереотипами свідомості, ціннісними орієнтирами, виражається в мовному і асоціативному співвідношенні даного концепту з концептами сім'я і розлучення. В американській мовній свідомості виявляються тенденції щодо розв'язання цих двох явищ: концепт сім'я – *family* фіксується як заснована на загальносімейній діяльності сукупність родичів, пов'язаних спільністю традицій і цінностей, що здійснює наступність сімейних поколінь, соціалізацію дітей.

4. Зміст концепту *marriage* в мовній свідомості сучасних носіїв англійської мови володіє як позитивною, так і негативною емотивно-оцінної конотацією, метафоричністю, характеризується вікової диференціацією, залежністю від сімейного стану людей. Наприклад *May and December* – молода жінка і старий чоловік, або ж *two-timer* – невірний чоловік, *Don Juan, Casanova, ladie's man, husband-snatcher, heartbreaker, skirt-chaser, womanizer, philanderer*.

Отже, поняття *marriage* є багатогранним концептом. Таке тлумачення зумовлено історичним та культурним розвитком, під впливом якого і формувалася його зміст.